వ్యాస పద్మాల

(సాహిత్య వ్యాసాలు)

కె.వి. పద్మావతి

నాగప్ప గారి సుందర్రాజు స్మృతిలో...

- డా॥ కె. సురేశ్ కుమార్

వివక్షను ప్రశ్నించారు కొందరు. "ఇది దళితుల మధ్య ముఖ్యంగా పెద్ద వర్గాలమధ్యలో", అందరం కలిసున్నాం. దీనివలన మన మధ్య ఐక్యత దెబ్బ తింటుంది" అని బహిరంగంగానూ, రహస్యంగానూ అన్నారు. అలాగే ఈ వర్గీకరణ మొదటికి మాదిగలు మదిగేరు. ఈ విషయంలో చాలా స్పష్టమైన దృక్పథాలు. తో దళితులు తమకు న్యాయమైన తమ ప్రయోజించిన వృత్తాలు ముందుకురావాల్సి వుంటుందని వాదిస్తారు. అందుకే అలాగే దళిత ఉద్యమంలోకింది నీవు మనువు వాదనలను పైనా, అంబేడ్కర్ వాదనలను పైనా విశ్లేషించుకోవాలంటారు. ఈ క్రమంలోనే 'దండోరా దరువు', 'మాదిగ చైతన్యం' కవితా సంపుటం, కవితా సంకలనం తీసుకొచ్చారు. ఈ రెండూ మాదిగ సాహిత్యంలో మైలురాళ్ళుగా చెప్పొచ్చు.

'మాదిగోడు' కథల సంపుటితో స్థిరమైన పేరు సంపాదించుకున్నారు. అందులోని చాలా కథలకి కొన్నిటికి నేను ఎస్.ఆర్.ఎస్ హాస్టల్లో B-202 నెంబర్గల గది. దానికి దిగువన B-104 గది నా గది. పై నుంచి కిటికీ తలుపులు తీసి నన్ను పిలిచేవారు. రాసిన కథని నా ముందు పెట్టి చదవమనేవారు. వీటన్నిటి విశ్లేషణలు చాలా తక్కువగా వుండేవి కాదు. దొరికిన ప్రతి కోణం దొరికిన కొన్ని దృశ్యాల్ని ఫోటోలు తీసారు. వాటిని నా ముందే చూడమన్నారు. మొదటిసారి అటువంటి ఫోటోలు చూడటం, అవి కూడా తీస్తారా? అని ఆశ్చర్యపోవడం నా వంతైంది. ఇలా కవిత రాసినా, కథ రాసినా, అలాగే మాష్టారి పైనున్న నవల రాసినప్పుడు చాలా వాటిని ముందుగా చదవమనేవారు.

కవితలు, వ్యాసాలు, మాట్లాడటం ప్రామాణికాంధ్ర భాష ప్రత్యక్షంగా భావంగా వుండేది. మాట్లాడుతున్నప్పుడు సీమ మాండలిక పదాలు వచ్చుతుండేవారు. మాదిగోడు కథలు మాత్రం పూర్తిగా కర్నూలు ప్రాంత మాండలికంలో రాసారు. ఆ ప్రాంత మాదిగల జీవితాన్ని చిత్రించటానికి వారి భాషే సరైనదనుకున్నారు. పైగా అవి తన అనుభవాల నుంచి పెల్లుబికి వచ్చేవి. ఆ అనుభవాలని రంగరించి కథలుగా మలిచే కూడా కలాలున్నాయి. ఎదిగే క్రమంలో అలవర్చుకున్న సిద్ధాంత బలాలు చేరాయి. కడుపు లేముల బతుకు పోరాటంలో, జీవిత సారాన్ని తెలిపిన మానవీయ కోణాలున్నాయి. వీటన్నిటితోపాటు పైకి

కవితలు రాస్తూ, సాహిత్య కార్యక్రమాల్లో పాల్గొంటూ, విద్యార్థి ఉద్యమాల్లో పాల్గొంటూ వుండేవాడు. మేమంతా కవితలొక్కటే కాదు. ఎక్కువ గడ్డంతోనో, నున్నగా గడ్డం గీసుకునో ఉండేవాడు. మరీ కుదురుగా ఉండాలి, చక్కగా బట్టలు వేసుకోవాలి అనే విషయంలో ఆంటోన్నట్లు చూడటంలో, క్రమశిక్షణతో పాటించినట్లు తెలుస్తుంది.

సాధ్యమైనంతవరకు తన జీవితంలోని చాలా విషయాలని రికార్డ్ చేసినట్లు చూసాను (ఫోటోలు, కవితలు, కథలు, అనువాదాలు......ఇలా) చాలాసార్లు గదిలో తన దగ్గరకు వెళ్ళినప్పుడు విద్యార్థిగా పలు కార్యక్రమాల్లో పాల్గొన్న ఫోటో ఆల్బమ్‌లు వరుసగా చూపించి వివరించాడు. మనసులో ఏదో సాధించాలనే తపన కనిపించేది. నాకంటే నాల్గైదేళ్ళు పెద్ద. ఆ విషయం అప్పుడు తెలియదు. మనసులో ఏమీ పెట్టుకోడు. ముక్కుసూటిగా పోవడం అతని నైజం అనిపించింది.

జూలై 1994 లో 'కాను నేను దేశ ద్రోహినే' అనే కవిత రాశాడు. పిహెచ్.డి. ఇంటర్వ్యూలప్పుడు జరిగిన సంఘటనపై మనసు కలత చెంది రాసినట్లు గుర్తు. ఈ కవితతో మానవీయ శాఖల్ని హైదరాబాద్ కేంద్ర విశ్వవిద్యాలయాన్ని, ఆ తర్వాత తెలుగు సాహిత్య లోకాన్ని తనవైపు తిప్పుకున్నాడు. ఇప్పటికీ నాకు బాగా గుర్తు ఆ కవిత మొదటి పంక్తులు. అవి

'అమ్మ చెమటను
అక్షరాలుగా మలచుకొని
అయ్యవార్లకు అందించాను...' ఇలా సాగుతుంది కవిత. కవితలో తిరుగుబాటు ధోరణి వుంది.

ఎంతో పేదరికంతో, ఎన్నో ఆశలతో దిక్కు దిక్కుమంటూ రాష్ట్రంలోని మారు మూలల నుంచి చదువుకోసం చేరిన ఎంతో మంది, సరైన అవగాహన లేక గురువుల ప్రాపకం దొరక్క అర్ధకు తిరిగి వెళ్ళాల్సిన పరిస్థితి ఉండేది. ఈ కవితలో అటువంటి వారి ప్రతినిధిగా సుందర్రాజు ప్రశ్నిస్తూ నిలబడతాడు.

అప్పట్లో పేపరు మీద సమాచారం (కవిత లేదా మరేదైనా) రాసి గోడలకు అంటించి విశ్వ విద్యాలయంలో పలుచోట్ల అందరూ చూసేలా

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] కులం పేరుతో [illegible] చేసినారు. [illegible]

[illegible]

1990లో 'దండోరా' ఉద్యమం మొదలైంది. S.C కులాలను ఎ.బి.సి.డి లుగా వర్గీకరించి జనాభా ప్రాతిపదికన రిజర్వేషన్ ఫలాలను పంచాలని ఈ ఉద్యమం ముందుకొచ్చింది. ఈ ఉద్యమానికి దన్నుగా 'మాదిగ సాహిత్య

సీరియస్‌గా కనిపించినా మంచి హాస్య ప్రవృత్తి సుందర్రాజులో వుంది. ఆయన కనిపించే హాస్యం కథలో చాలాచోట్ల సహజంగా [illegible] గారి [illegible] స్ఫురించేలా ఉండదు. అలాగే కథల్లో కనిపించే పాత్రలు, [illegible], సన్నివేశాలు, జీవితాలు కృత్రిమంగా వుండవు. కథకుడు మన [illegible] ఆయా పాత్రల్ని తీసుకొచ్చి మనకు ఆ కథ చెబుతున్నట్లుగా వుంటుంది. [illegible] సజీవ పాత్ర చిత్రణ' మాదిరిగా అన్నమాట. ఈ కథల గురించి ప్రత్యేకంగా మరోసారి చర్చించాల్సి వుంది.

నా పరిశోధన జీవీరాంధ్ర మీద ఎంచుకోవటానికి కూడా హేమలతా లవణం గారి తర్వాత సుందర్రాజే కారకుడు. అలాగే సామాజిక సమస్యలమీద స్పందిస్తూ మా బ్యాచ్ అందరిలో ముందుగా యూనివర్శిటీ స్థాయిలో ఉద్యోగం సంపాదించి స్థిరపడినవాడు. అది ఆనాడు గర్వంగా చెప్పుకున్నాం. ఏమైనా మొత్తంగా తన కవిత్వంతో, కథలతో, నవలతో, ఉపన్యాసాలతో, మాటలతో దళిత సాహిత్యంలో ఒక కొత్త మార్గానికి తెర తీసిన వాడుగా సుందర్రాజు నిలిచిపోతాడు.

కవిగా, రచయితగా, కళాకారుడిగా, ఉద్యమకారుడిగా, సాహితీ సంస్థల నిర్వాహకుడిగా, విద్యార్థి సంఘాల స్థాపకుడిగా, గురువుగా పలు పాత్రలు సమర్థవంతంగా పోషించాడు. ఇటువంటి మనిషి మన మధ్య లేకపోవడం తీర్చలేని లోటే. ఎన్నో జ్ఞాపకాలు. అన్నీ ఒక్కసారే అంటే కుదరదు. మరో వ్యాసంలో మరికొన్ని విషయాలు చర్చిద్దాం.

ఉపయుక్త గ్రంథాలు : సుందర్రాజు రచనలు